

Naturvärdesinventering på förstudienivå för solpark Värnanäs

2023-02-24

Dokumenttitel: Naturvärdesinventering på förstudienivå för solpark Värnanäs

Skapat av: ÅF Infrastructure AB (AFRY)

Uppdragsledare: Johanna Wallenius

Författare och handläggare: Otto Minas

Kvalitetsgranskning: Jesper Östlund

Dokumentdatum: 2023-02-24

Beställare: Soltech Energy Solutions 1988 AB

Omslagsfoto: Inventeringsområdet öster om väg 596

Sammanfattning

På uppdrag av Soltech Energy Solutions 1988 AB har AFRY utfört en naturvärdesinventering på förstudienivå enligt svensk standard (SIS Swedish Standards Institute, 2014a). Inventeringen är ämnad som underlag för en blivande NVI på fältnivå, samt en miljökonsekvensbeskrivning och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Inventeringsområdet omfattar ett område beläget ungefär 45 km sydväst om Kalmar väster om väg E22an, strax väster om Halltrop. Projektområdets totala area är ungefär 140 hektar.

Sammanlagt har 11 naturvärdesobjekt och fyra områden som omfattas av det generella biotopskyddet kartlagts i inventeringsområdet. Inga naturvärdesklasser har bedömts för naturvärdesobjekten, då kunskap om deras biotopvärden endast uppskattas och kunskap om deras artvärden oftast saknas helt. Flera skyddade arter som är prioriterade i artskyddsförordningens skyddsarbete har också observerats i området. För att utreda ingreppens påverkan på dessa arter bör riktade utredningar undersöka deras förekomst i området.

Då området till viss del består av potentiella naturvärdesobjekt bör det utföras en naturvärdesinventering på fältnivå för att säkerställa naturvärdena i området.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
1 Bakgrund och syfte.....	5
2 Inventeringsområde.....	5
3 Metodik.....	6
3.1 Naturvärdesinventering.....	6
3.2 Naturvårdsarter	7
3.3 Generella biotopskydd	8
3.4 Osäkerhetsfaktorer.....	8
3.5 Befintligt underlag.....	8
4 Dokumenterade naturvärden	10
4.1 Naturintressen	10
4.2 Dokumenterade arter	10
5 Resultat	12
5.1 Naturvärdesobjekt och biotopskyddsområden	12
5.1.1 Värnanäs 1.....	13
5.1.2 Värnanäs 2.....	14
5.1.3 Värnanäs 3.....	14
5.1.4 Värnanäs 4.....	14
5.1.5 Värnanäs 5.....	14
5.1.6 Värnanäs 6.....	14
5.1.7 Värnanäs 7.....	14
5.1.8 Värnanäs 8.....	14
5.1.9 Värnanäs 9.....	14
5.1.10 Värnanäs 10.....	14
5.1.11 Värnanäs 11.....	14
6 Samlad bedömning	15
6.1 Naturvärdesobjekt och biotopskyddsområden	15
6.2 Skyddade arter	15
6.3 Skyddade områden	15
6.3.1 Strandskydd.....	15
7 Referenser.....	17

1 Bakgrund och syfte

På uppdrag av Soltech Energy Solutions 1988 AB (härefter Soltech eller bolaget) har AFRY genomfört en naturvärdesinventering på förstudienivå. Studien efterfrågades då Soltech planerar att uppföra fem solparker i Kalmar län. Denna är belägen i Kalmar kommun och berör fastigheten Kalmar Värnanäs 2:1. Projektområdets totala area är ungefär 140 hektar.

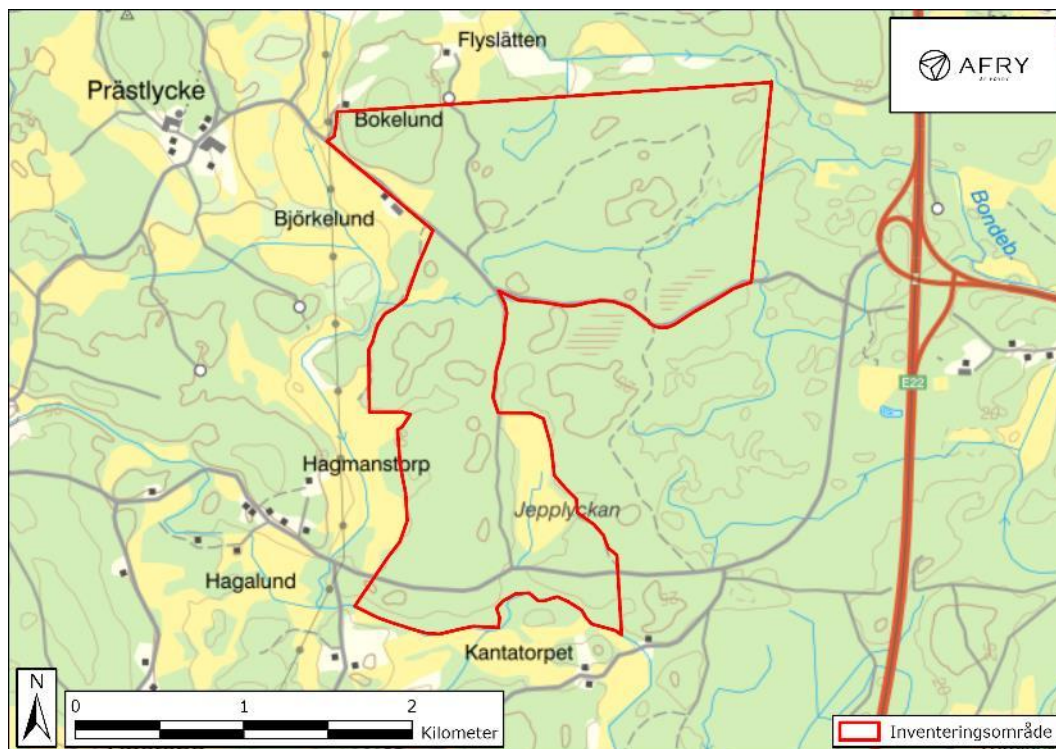
Naturvärdesinventeringen av genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) (SIS Swedish Standards Institute, 2014a).

Naturvärdesinventeringen är ämnad som underlag för en blivande NVI på fältnivå, samt en miljökonsekvensbeskrivning och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Syftet med naturvärdesinventeringen är att preliminärt identifiera, avgränsa och om möjligt värdera värdefulla naturmiljöer och naturvårdsarter i inventeringsområdet.

2 Inventeringsområde

Inventeringsområdet omfattar ett område beläget ungefär 45 km sydväst om Kalmar väster om väg E22an, strax väster om Halltrop (**Fel! Hittar inte referenskälla.**). Området ligger i ett landskap med skogar starkt präglade av skogsbruk och skogarna består till stor del av ungskogar och kalhyggen. Däremot består mindre områden också av möjliga kontinuitetsskogar med potentiella naturvärden, samt två mindre områden med jordbruk. I jordbruksmiljöerna förekommer småvatten och åkerholmar som omfattas av det generella biotopskyddet.

Inventeringsområdet ligger i ett något kuperat landskap beläget ungefär 20–30 m över havet och längs dess södra kant rinner ett vattendrag.

Figur 1. Karta över det inventerade området.

3 Metodik

3.1 Naturvärdesinventering

Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera och bedöma det aktuella områdets naturvärden och betydelse för biologisk mångfald, enligt definitionen för svensk standard för naturvärdesinventering (SIS Swedish Standards Institute, 2014a) med tillhörande teknisk rapport (SIS Swedish Standards Institute, 2014b).

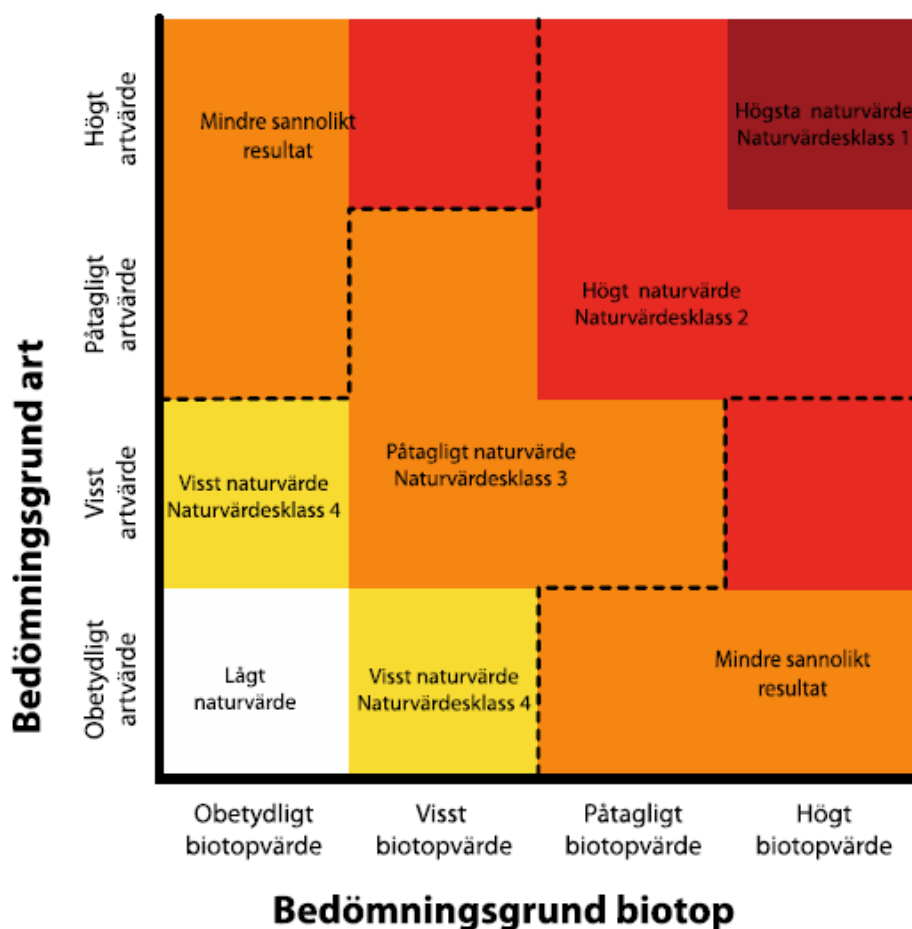
Inventering genomfördes med detaljeringsgrad *medel*. Det innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är en yta av 0,1 ha eller mer eller linjeformat objekt med längd av 50 m och bredd på 0,5 m eller mer. Tillägg till inventeringen var *generellt biotopskydd, detaljerad redovisning av artförekomst* och inventering av *särskilt skyddsvärda träd*.

Då inventeringen genomfördes på förstudienivå utfördes inget fältbesök. I stället sammanställdes tidigare dokumenterade naturvärden och artobservationer i området. De databaser och kartor som genomsökts presenteras i Tabell 1. Information eftersöktes bland annat hos Naturvårdsverket, Länsstyrelsernas geodataportal, Skogsstyrelsen, Lantmäteriet och Havs och vattenmyndigheten. I Analysportalen eftersöktes samtliga rapporterade artobservationer i inventeringsområdet. Samtliga observationer av naturvårdsarter (se 3.2) presenteras i kapitel 4.2.

Vidare undersöktes nutida och historiska flygbilder för att utreda områdets förutsättningar för naturvärden då området med nyligen förändrad markanvändning vanligtvis inte hyser högre naturvärden.

Utifrån underlaget avgränsades samtliga potentiella naturvärdesobjekt. Om möjligt bedömdes objektens naturvärdesklasser preliminärt, men då underlaget varierar mycket kan det inte alltid göras.

Naturvärdesobjekten bedömdes preliminärt enligt en fyrgradig skala (klass 1-4) baserat på bedömningsgrunderna art och biotop (**Fel! Hittar inte referenskälla.**).

Figur 2. Klassificeringar av ett naturvärdesobjekt vid naturvärdesbedömningen. Källa: SS 199000:2014.

3.2 Naturvårdsarter

Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för arter som är skyddsvärda, signalerar ett område med höga naturvärden eller är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Nedan beskrivs ett urval av olika typer av naturvårdsarter.

Rödlistade arter är arter som riskerar att dö ut i Sverige inom en viss framtid. Dessa klassas till nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN), akut hotad (CR) eller nationellt utdöd (RE), där NT är den lägsta klassningen (SLU Artdatabanken, 2020).

Signalarter (S) är arter som med sin närvaro indikerar att ett område har höga naturvärden i skog. Frekvens och kombination av signalarter kan dessutom förstärka eller ge ytterligare information om områdets naturvärdeskvalitet (Nitare, 2019; Skogsstyrelsen, 2014). Som komplement till dessa används arterna från Ängs- och betesmarksinventeringar (Jordbruksverket, 2017) samt Ängs- och hagmarksinventeringen (Naturvårdsverket, 1997) som signalarter i gräsmarker.

Fridlysta (F) är skyddade enligt 4 § och 8 § i artskyddsförordningen och förbud utlöses om en verksamhet bedöms försämra möjligheten att bibehålla den lokala populationen av arten på en tillfredsställande nivå.

Typiska arter (T) är arter som indikerar gynnsam bevarandestatus för olika Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket, 2023).

3.3 Generella biotopskydd

Naturvärdesinventeringen utfördes med tillägget generella biotopskydd, där områden som omfattas av det generella biotopskyddet enligt 11 § 7 kap. miljöbalken och 5 § förordningen om områdesskydd kartläggs, identifieras och beskrivs. Generellt biotopskydd är en skyddsform som används för små mark- och vattenområden som är värdefulla och viktiga för flera olika organismer. Skyddet innebär att områden med generellt biotopskydd inte får tas bort eller skadas (Naturvårdsverket, 2012).

Biotoperna som omfattas av generellt biotopskydd i hela Sverige är: *småvatten och våtmark i jordbruksmark, odlingsröse i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, åkerholme, allé och pilevall*. Med jordbruksmark avses här mark som används som åker-, ängs- eller betesmark eller mark som är i träda.

3.4 Osäkerhetsfaktorer

Då denna naturvärdesinventering endast genomförs på förstudienivå resulterar den endast i *potentiella* naturvärdesobjekt. För en säker bedömning av naturvärdesobjekt och deras naturvärdesklass krävs att en naturvärdesinventering på fältnivå genomförs.

På grund av ambitionsnivån av denna naturvärdesinventering finns risken att naturvärden i inventeringsområdet förbises. Detta gäller även de av miljöbalken skyddade generella biotopskydden.

3.5 Befintligt underlag

Under förstudien eftersöktes tidigare kända naturvärden och skyddade områden hos ett antal informationskällor. Samtliga informationskällor presenteras i **Fel! Hittar inte referenskälla.** nedan. Samtliga informationskällor har eftersökt med en buffert på 3 km runt inventeringsområdet. Samtliga kartor är skapade med baskartor från ESRI som underlag (ESRI, u.å.).

Tabell 1. Tabell över samtligt befintligt underlag som eftersökts under naturvärdesinventeringen. Samtliga underlag har eftersökt med en buffert på 3 km runt inventeringsområdet.

Underlag	Kommentar	Hämtat
Naturvårdsarter	Analysportalen, fynduppgifter från Artportalen och 14 andra databaser av de naturvårdsarter som presenteras i kap. 3.2. Sökperioden begränsades till 2000–2023.	2023-02-08
Skyddsklassade artobservationer	Artportalen, fynduppgifter av skyddsklassade artobservationer. Skyddsklassningen berör huvudsakligen observationer av orkidéer och vissa rovfåglar. Sökperioden begränsades till 2000–2023.	2023-02-01
Natura 2000-områden	Naturvårdsverket (GIS-skikt), skyddade områden enligt 7 kap. 27 § miljöbalken.	2023-02-08
Naturreservat och andra områden med naturvärde	Naturvårdsverket (GIS-skikt), naturreservat, nationalparker, naturvårdsområden, naturminnen, biotop-, djur- och växtskyddsområden, internationella konventioner och våtmarksinventeringen.	2023-02-08
Riksintressen naturvård	Naturvårdsverket (GIS-skikt), områden som har utpekats som riksintresse av riksdagen och skyddas av 3 kap. 6 § miljöbalken.	2023-02-08
Särskilt skyddsvärda träd och biotopskydd	Länsstyrelsernas geodatakatalog (GIS-skikt), jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd som omfattas av samrådsplikt enligt 12 kap. 6	2023-02-08

	§ miljöbalken. Biotopskydd presenteras under 3.3 Generella biotopskydd.	
Nyckelbiotoper och andra områden med naturvärde	Skogsstyrelsen (GIS-skikt), nyckelbiotoper, naturvårdsavtal, biotopskydd och sumpskogar.	2023-02-08
Ängs- och betesmarker	Jordbruksverket (GIS-skikt), ytor för alla marker som besökts vid inventeringen av värdefulla ängs- och betesmarker till och med 2021.	2023-02-08
Värdefulla vatten	Havs- och vattenmyndigheten (GIS-skikt), en sammanställning av Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer för miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag.	2023-02-08
Miljö kvalitetsnormer vattendrag och sjöar	Vatteninformationssystem Sverige (GIS-skikt), ekologisk och kemisk status av vattendrag och sjöar.	2023-02-08
Strandskydd	Länsstyrelsernas geodatakatalog (GIS-skikt), skyddade områden enligt 7 kap. 14 § miljöbalken. Skyddet omfattar generellt samtliga land- och vattenområden 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.	2023-02-08

4 Dokumenterade naturvärden

4.1 Naturintressen

I området finns en nyckelbiotop som inventerades 1998 karterad. En mindre samling ädellövträd (troligtvis bok) med höga naturvärden och intressanta naturvårdsarter. Flera naturvårdsarter som är beroende av gamla grova bokar är observerade i nyckelbiotopen och dess omnejd.

Längs områdets södra kant rinner ett vattendrag med god ekologisk och kemisk status. Strandskyddet omfattar 100 meter på bägge sidorna av detta vattendrag.

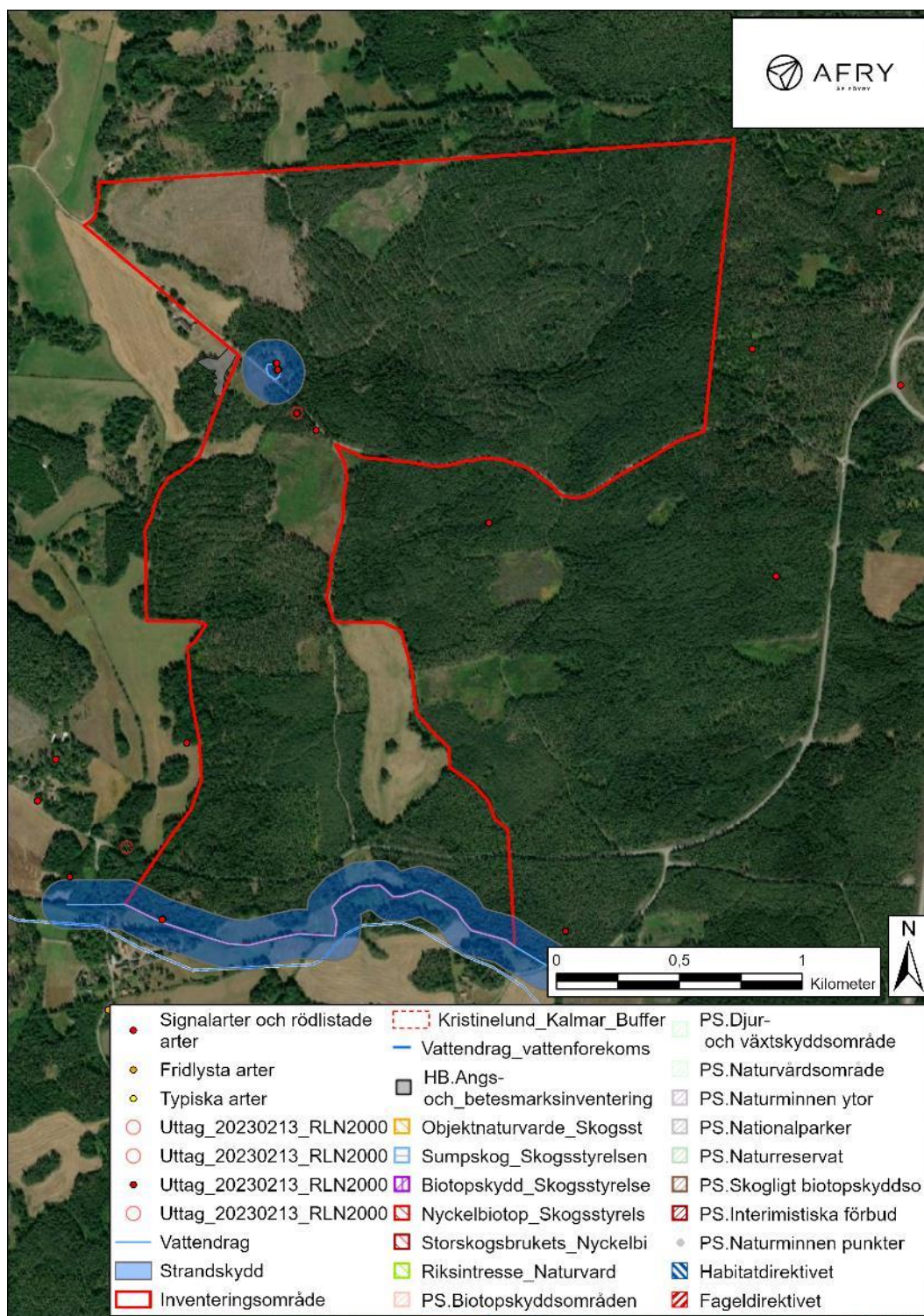
4.2 Dokumenterade arter

Flera naturvårdsarter är observerade i området. Dessa omfattar flera groddjur och lavar och enstaka fåglar och kräldjur. Groddjuren är huvudsakligen funna i vattensamlingen i Värnanäs 2, medan lavarna huvudsakligen är funna i bokskogarna i Värnanäs 3.

Tabell 1. Samtliga dokumenterade naturvårdsarter i inventeringsområdet.

Artnamn	Typ av naturvårdsart
Bokvärtlav	Rödlistad som nära hotad (NT) och en typisk art (T) i naturtyperna näringsrik/näringsfattig bokskog.
Dvärgbägarlav	Rödlistad som nära hotad (NT) och en typisk art (T) i naturtypen taiga.
Rosa lundlav	Rödlistad som sårbar (VU) och en typisk art (T) i naturtyperna näringsrik/näringsfattig bokskog.
Liten ädellav	Rödlistad som starkt hotad (EN) och en typisk art (T) i naturtyperna näringsrik/näringsfattig bokskog.
Ängsmetallvinge	Rödlistad som nära hotad (NT) och en typisk art (T) i naturtyperna trädklädda betesmarker, lövängar, silikatgräsmarker med mera.
Långbensgroda	Fridlyst art enligt 4 § och 5 § artskyddsförordningen samt rödlistad som nära hotad (NT).
Sandödla	Fridlyst art enligt 4 § och 5 § artskyddsförordningen samt rödlistad som sårbar (VU).
Större vattensalamander	Fridlyst art enligt 4 § och 5 § artskyddsförordningen.
Mindre vattensalamander	Fridlyst art enligt 6 § artskyddsförordningen.

Trana	Fridlyst art enligt 4 § artskyddsförordningen.
-------	--

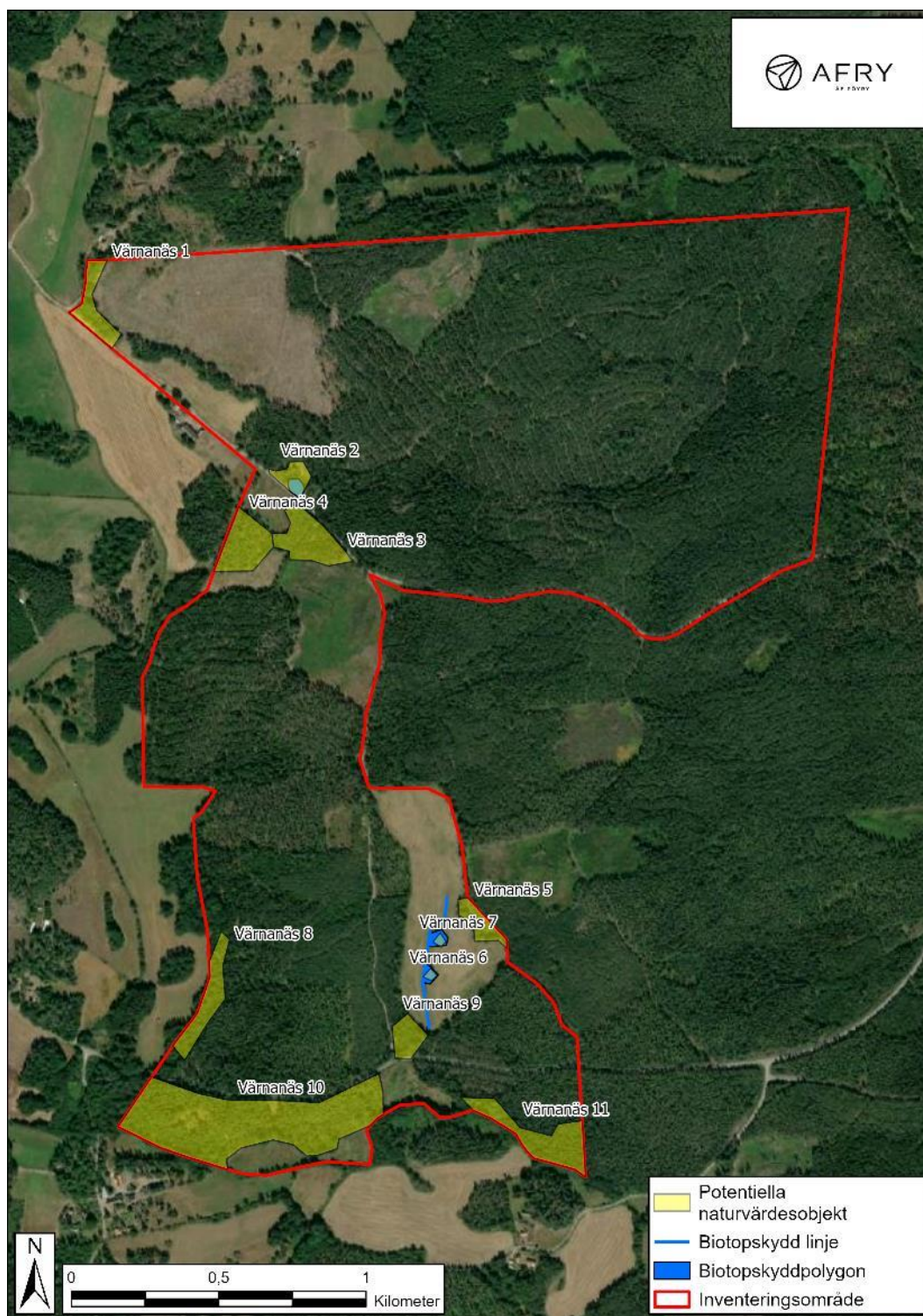
Figur 1. Karta över samtliga dokumenterade naturvärden i inventeringsområdet.

5 Resultat

5.1 Naturvärdesobjekt och biotopskyddsområden

Vid naturvärdesinventeringen har 11 naturvärdesobjekt avgränsats i delområdet (**Fel! Hittar inte referenskälla.**). Det har inte tilldelats naturvärdesklass då de dokumenterade naturvärdena ej varit tillräckliga för det.

Totalt har två småvatten, ett dike och en damm, kartlagts i inventeringsområdet. Vidare har två åkerholmar kartlagts. Dessa omfattas samtliga av det generella biotopskyddet.

Figur 2. Karta över de potentiella naturvärdesobjekten, samt de generella biotopskydden i delområdet.

5.1.1 Värnanäs 1

Ett mindre skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer.

5.1.2 Värnanäs 2

Ett mindre område med skoglig kontinuitet, gräsmarksarter samt en vattensamling. Naturvårdsarterna sandödlan (VU, F), långbensgroda (NT, F), större och mindre vattensalamander (båda F), trana (F) och ängsmetallvinge (NT) är observerade i området. Vattensamlingen omfattas av biotopskydd, och området i sin helhet omfattas av strandskyddet.

5.1.3 Värnanäs 3

Ett mindre skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. En mindre del av området är en nyckelbiotop med naturvärden kopplade till gamla bokar. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer. Naturvårdsarterna liten ädellav (EN) och bokvårtlav (NT) är observerade i området.

5.1.4 Värnanäs 4

Ett mindre skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer.

5.1.5 Värnanäs 5

Ett mindre skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer.

5.1.6 Värnanäs 6

Ett mindre skogsbestånd på en åkerholme med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer. Åkerholmen omfattas av det generella biotopskyddet.

5.1.7 Värnanäs 7

Ett mindre skogsbestånd på en åkerholme med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer. Åkerholmen omfattas av det generella biotopskyddet.

5.1.8 Värnanäs 8

Ett mindre skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer.

5.1.9 Värnanäs 9

Ett mindre skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer.

5.1.10 Värnanäs 10

Ett skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer. Naturvårdsarten dvärgbägarlav (NT) är observerad i området. Området omfattas delvis av strandskyddet.

5.1.11 Värnanäs 11

Ett skogsbestånd med skoglig kontinuitet sedan 1900-talets mitt. Möjliga biotopvärden kopplade till skyddsvärda träd, död ved och brynstrukturer. Området omfattas delvis av strandskyddet.

6 Samlad bedömning

6.1 Naturvärdesobjekt och biotopskyddsområden

Sammanlagt har 11 naturvärdesobjekt, två småvatten och två åkerholmar kartlagts i inventeringsområdet. Inga naturvärdesklasser har bedömts för naturvärdesobjekten, då kunskap om deras biotopvärden endast uppskattas och kunskap om deras artvärden oftast saknas helt. Flera skyddade arter som är prioriterade i artskyddsförordningens skyddsarbete har också observerats i området. För att utreda ingreppens påverkan på dessa arter bör riktade utredningar undersöka deras förekomst i området.

Då området till viss del består av potentiella naturvärdesobjekt bör det utföras en naturvärdesinventering på fältnivå för att säkerställa naturvärdena i området.

6.2 Skyddade arter

De fridlysta arter som är prioriterade i artskyddsförordningen eller är rödlistade behandlas här. Övriga fridlysta arter som presenteras i Tabell 1 bidrar till områdets värde för biologisk mångfald, men då de ej riskerar utlysa förbud enligt artskyddsförordningen 4 - 9 § presenteras ingen specifik bedömning av dessa arter.

Större och mindre vattensalamander (båda F), sandödla (VU, F) och långbensgroda (NT, F) är rapporterade i vattensamlingen i naturvärdesobjektet Värnanäs 2.

Större vattensalamander, sandödla och långbensgroda är fridlysta enligt 4, 5 § artskyddsförordningen. 4 § innebär att det är förbjudet att avsiktligt döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och dessutom att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon av vilt levande individer av arten. 5 § innebär ett förbud mot att använda metoder eller medel för fångst eller dödande som inte är selektiva och som lokalt kan innebära att arten försvinner eller utsätts för en allvarlig störning.

Dessa arter omfattas även av den starkaste skyddsklassen enligt artskyddsförordningen. De ska därför prioriteras i artskyddsförordningens skyddsarbete.

Mindre vattensalamander är skyddad enligt 6 § artskyddsförordningen. Till skillnad från förbuden i 4 § artskyddsförordningen så krävs det inte att åtgärderna är avsiktliga. Detta innebär att även åtgärder som sker oavsiktligt är förbjudna enligt 6 §.

En riktad inventering i passande habitat för dessa arter krävs för att säkerställa deras utbredning i inventeringsområdet.

Fåglarnas förekomst i området behandlas i den utförda fågelinventeringen på förstudienivå (AFRY, 2023).

6.3 Skyddade områden

6.3.1 Strandskydd

Strandskyddet sträcker sig 100 meter från strandkanten både upp på land och ut i vattnet. Inom detta område är det förbjudet att utföra åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

För att en dispens ska kunna beviljas krävs att det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl får endast användas något av de särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kapitlet 18c §.

6.3.2 Biotopskydd

Biotopskyddet innebär ett skydd mot all verksamhet som riskerar skada naturmiljön i området. Naturmiljön är i detta fall de biologiska och andra förutsättningar som är nödvändiga för att bibehålla en biotops funktion för växt- och djurarter.

För denna typ av ingrepp krävs särskilda skäl och dispens enligt miljöbalken 7 kapitlet 11 §.

7 Referenser

- AFRY. (2023). *Fågelinventering på förstudienivå för solpark Värnanäs*.
- ESRI. (u.å.). *World Imagery*. Esri, Maxar, Earthstar Geographics, and the GIS User Community.
- Jordbruksverket. (2017). *Ängs- och betesmarksinventeringen*. Jordbruksverket.
- Länsstyreslen i Kalmar län. (2005). *Skötselplan för Fröstorp naturreservat*. Länsstyreslen i Kalmar län.
- Naturvårdsverket. (1997). *Ängs- och hagmarker i Sverige*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2012). *Biotopskyddsområden. Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2015). *Processbeskrivning bildande av naturreservat, dipenser och tillstånd*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (den 09 02 2023). *Natura 2000 i Sverige*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/skyddad-natur/natura-2000-i-sverige/>
- Nitare, J. (2019). *Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Skogsstyrelsens förlag.
- SIS Swedish Standards Institute. (2014a). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014*. SIS Swedish Standards Institute.
- SIS Swedish Standards Institute. (2014b). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014*. SIS Swedish Standards Institute.
- Skogsstyrelsen. (2014). *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen.
- SLU Artdatabanken. (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU Artdatabanken.